

יז' שבט תשפ"ג

8 בפברואר 2023

לכבוד:
מר איתי טמקין
סגן הממונה על אגף התקציבים, משרד האוצר
ירושלים

לכבוד:
מר שריה דומסקי
רמ"ט שר האוצר
ירושלים

מכובדי שלום רב,

הנדון: טיוטת חוק ההסדרים (2023-2024) - עמדת לשכת סוכני ביטוח בישראל

לשכת סוכני ביטוח בישראל (ע"ר) ("הלשכה") מתכבדת להציג למכובדיי את עמדתה לטיוטת חוק ההסדרים שיתלווה לתקציב המדינה לשנים 2023-2024 ("חוק ההסדרים").

עמדת הלשכה מועברת בהתייחס לפרקים שעניינם בענף הביטוח והפיננסים ולממשקי פעילות סוכני ביטוח. נוסף על הצגת עמדת הלשכה לפרקים הרלוונטיים, כאמור, מסמך זה יציג את הצעותיה של הלשכה לשינוי חקיקתי מתבקש במספר נושאים שונים, כפי שיפורטו בהרחבה.

נשמח לקיים עמכם שיח פורה ומכבד בנושאים המפורטים במסמך זה, כחלק מהיערכותכם לקראת הליכי החקיקה הצפויים.

בכבוד רב,
שלמה אייזיק
נשיא לשכת סוכני ביטוח בישראל

תוכן עניינים

עמוד	נושא הפרק בטיטת חוק ההסדרים
3-4	<u>ראשית דבר</u>
5-7	<u>הגברת התחרות בענף התיווך לביטוח ולחיסכון הפנסיוני</u> (עמ' 167-170 בטיטה)
7-9	<u>צמצום עיוותים בענף התיווך לביטוח ולחיסכון</u> (עמ' 171-174 בטיטה)
-10-	<u>הוועדה לקידום התחרות במערכת הפיננסית</u> (עמ' 188-192 בטיטה)
-10-	<u>צמצום תופעת כפל הביטוח בביטוחי הבריאות הפרטיים</u> (עמ' 43-44 בטיטה)
-11-	<u>חלקי חילוף לרכבים</u> (עמ' 39-40 בטיטה)
-11-	<u>תביעות פח והפחתת בירוקרטיה</u> (עמ' 131-137 בטיטה)
-12-	<u>הערכות המשק למעבר לתחבורה פרטית חשמלית ומבוססת אמצעי הנעה חליפיים</u> (עמ' 31-36 בטיטה)
-13-	<u>הצעות הלשכה לתיקוני חקיקה במסגרת חוק ההסדרים</u>
-14-	1. איסור על שידול לקוחות למשוך כספי חסכונות פנסיוניים
14-15	2. כינון דירה במקרה של קריסת מבנים
-15-	3. ייצוג שכירים ברשות המיסים על-ידי סוכן ביטוח פנסיוני
-15-	4. הטבת מס בגין תשלום דמי ביטוח לפוליסת סיעוד
-15-	5. תיקון סעיף 125ד לפקודת מס הכנסה
15-16	6. ביטול אפליית נשים באפשרות למשיכת כספים מקופת גמל
-16-	7. מימון מונופול המסלקה על-ידי המדינה

ראשית דבר

טיוטת חוק ההסדרים נוגעת בנושאים שעניינם בענף הביטוח והפיננסים ולממשקי פעילות סוכני ביטוח. בטרם התייחסות עניינית לעולה בטיוטת חוק ההסדרים, מבקשת הלשכה להבהיר מספר עובדות חשובות:

ענף הביטוח עבר שינויים מהותיים בשני העשורים שחלפו. בין היתר, בעקבות חקיקתם של חוקים שונים, פרי עבודתה המאומצת של ועדת בכר, ועד היום. תוצאתם של שינויים אלו הובילו לכך שעל העוסקים בתחום הביטוח, על ענפיו השונים, חלה החובה להעמיק בידע והתמקצעות. בהקשר זה ראוי לציין כי המבקשים להחזיק ברישיון סוכן ביטוח כדין נדרשים להיות בעלי תואר כלכלי (או לחלופין להיבחן בכל המקצועות העיקריים), לימודי ביטוח ולימודים שעניינם בייעוץ השקעות; ובתום הלימודים נדרש המבקש לאחוז ברישיון לעבור סדרה של מבחנים מטעם רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון ("רשות שוק ההון") והרשות לניירות ערך – מבחנים שאחוזי המעבר בהם מועט בהחלט (זה לכשעצמו מעיד על איכות הנכנסים בשערי ענף הביטוח), ובמקביל לכל האמור, חלה חובת התמחות בת חצי שנה בטרם עמידה בכל התנאים המחייבים לרישיון כדין. ובשים דגש כי מעבר לחובה החוקית המתוארת, חלק גדול מסוכני הביטוח ממשיכים לפעול במטרה להעשיר ולהעמיק בידע מקצועי בסביבתם העסקית, לרבות במגוון קורסים והכשרות מקצועיות.

הלשכה דוחה מכל וכל את ה"רציונל" העומד מאחורי הרצון לבצע "תיקונים שתכליתם לצמצם את ההטיות הקיימות ולהגביר את רמת האובייקטיביות של התיווך למוצרי ביטוח וחסכון" – הקביעה העולה מתוך הדברים, לרבות מתוך דברי ההסבר בטיוטת חוק ההסדרים, **עושה עוול לאלפי סוכני ביטוח נאמנים אשר טובת לקוחותיהם לאורך השנים עומדת לנגד עיניהם**. בהקשר זה יש להפנות לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005 ("חוק הייעוץ") הקובע כי על בעלי רישיון ביטוח פנסיוני להתאים המלצתם לצורכי הלקוח, כעולה מסעיף 12(א) לחוק הייעוץ:

"בעל רישיון יתאים את הייעוץ הפנסיוני או השיווק הפנסיוני שהוא נותן ללקוח לצרכיו של כל לקוח, ויבחר את סוג המוצר הפנסיוני, את המוצר הפנסיוני ואת הגוף המוסדי, המתאימים ביותר ללקוח, לאחר שבירר עם הלקוח את מטרות החיסכון שלו באמצעות מוצר פנסיוני, את מצבו הכספי דרך כלל, את החיסכון הקיים שלו באמצעות מוצרים פנסיוניים ואת שאר הנסיבות הצריכות לעניין, ככל שהלקוח הסכים למסור מידע לגביהם".

אכן, מודל התגמול לסוכני הביטוח מבוסס תוצאה. ואולם, כאשר אנו בוחנים את מקורו של התגמול ניתן לראות כי מדובר במודל תגמול זהה למתרחש בגופים המוסדיים עצמם – עובדים, מנהלים ונציגי המכירות בגופים המוסדיים מתוגמלים בעיקר על "עסק חדש". כפועל יוצא, נדרשים בגופים המוסדיים להתאים את מודל התגמול לערוצי ההפצה השונים, ביניהם סוכנים הביטוח; נשוב ונדגיש - מודל זה של תגמול בגין תוצאה רלוונטי גם למפיצים הישירים של הגופים המוסדיים.

סוכן הביטוח נדרש להעניק שירות וליווי למבוטחים לאורך שנים – היערכות לקראת מתן שירות ארוך טווח כרוך בהוצאות גבוהות ומשכך יש לוודא כי הכנסתו של סוכן הביטוח תהיה ראויה; יובהר כי עד היום לא הוצג מודל אלטרנטיבי למודל הקיים, למעט אמירות כלליות מצד רשות שוק ההון בדבר 'המודל האובייקטיבי' – ונכון למועד כתיבת שורות אלו אין כל מידע קונקרטי ללשכה במה דברים אמורים.

ועוד ראוי להדגיש בהקשר זה, כי **הלשכה היא זו שיזמה והובילה בשנת 2017** תיקון לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), תשס"ה-2005 במסגרתו **בוטלה הזיקה בין עמלת הסוכן לגובה דמי הניהול**. תיקון חקיקה זה, נעשה מתוך כוונה לקדם את טובת ציבור החוסכים במוצרים הפנסיוניים ולתת משקל נוסף לאובייקטיביות הסוכן הפנסיוני.

כך גם בבחינת המגמות בשוק, ניתן לראות, הלכה למעשה, כי גיוס הכספים והניודים בין הגופים המוסדיים מתבצעים בהתאם לתוצאותיהן העסקיות של אותן קופות וקרנות רלוונטיות. לשם הדוגמה - בעבר "אלטשולר שחם" נהגה להציג תוצאות השקעות חיוביות ונכון לכתובת שורות אלה נמצאת "מור" – מדובר בשני גופים מוסדיים אשר לכל הדעות מתגמלים את סוכני הביטוח בתגמול נמוך באופן משמעותי ביחס לגופים מוסדיים אחרים.

לצד השינויים המתוארים בשני העשורים שחלפו, ניתן למצוא שינוי בהיצע המוצרים והפתרונות הביטוחיים המסופקים על ידי חברות ביטוח – היצע הולך ופוחת באופן משמעותי ובמקביל לכך, חלה עלייה בחלק מתעריפי הביטוח, **תוך פגיעה באיכות חייהם של אזרחי המדינה**. הסיבות לכך שונות, לטעמנו, בין היתר, כתוצאה מהוראות רגולציה עודפות וריכוזיות גבוהה (וחריגה במיוחד) המאפיינת את הפעילות בענף הביטוח אשר מקורו טמון בחברות הביטוח. כך למשל, בסוף שנת 2020 ניהלו **תמישה תאגידי ביטוח בלבד** כ-92% מהנכסים בענף הפנסיה (ללא קרנות הפנסיה הוותיקות) וכ-94% מהנכסים בביטוח מנהלים (משתתף ברווחים)¹. מכאן, עולה הצורך הברור בפתיחת השוק לשחקנים מוסדיים נוספים, בדגש על חברות ביטוח זרות/בינלאומיות, אשר מעורבותן יובילו בהכרח להגברת התחרות תוך יצירתיות מפרה המובילה להגדלת סל המוצרים לטובת ציבור אזרחי המדינה².

תחום הביטוח והפנסיה הוא תחום מקצועי ייחודי הדורש התייחסות פרטנית ואינו מתאים לחקיקת בזק במסגרת חוק ההסדרים.

בבואנו לבחון את המוצע לשינוי, עלינו להקדים ולשאול אילו כשלי שוק קיימים? והאם הפתרונות שניתנו מתאימים לכשלי השוק בענף?

אנו "מוצפים" רגולציה שעניינה בתחום הביטוח. באופן מעט אבסורדי, במסגרת טיוטת חוק ההסדרים מוצע להקים 'ועדה לקידום התחרות במערכת הפנסיונית' - אחת ממטרותיה של הוועדה היא הפחתת הנטל הרגולטורי, ולכן לא ברור לנו כיצד ומדוע, שוב, נדרשת רגולציה במחוזותינו במקביל להקמת הוועדה ובטרם הגישה את מסקנותיה.

¹ מתוך דו"ח מבקר המדינה, נובמבר 2022
² בין המסקנות העולות מתוך מחקר שנערך עבור לשכת סוכני ביטוח בישראל – "ענף הביטוח במדינות מפותחות - בדגש על סקירה של נוהגים מקובלים", מר גל הרשקוביץ', ספטמבר 2022

הפרק: הגברת התחרות בענף התיווך לביטוח ולחיסכון הפנסיוני בהתייחס לעיקרי השינויים המוצעים בפרק זה בטיטות חוק ההסדרים:

1. בנק בעל היקף פעילות קטן יהיה רשאי לשלוט גם בסוכנות ביטוח שעיסוקה בביטוח כללי.

בדברי ההסבר מצוין כי "מטרת התיקון המוצע הינה הגברת התחרות בשוק הבנקאות באמצעות מתן יתרון תחרותי לבנקים בעלי היקף פעילות קטן, ובמקביל הגברת התחרות על המחיר והשירות בשוק סוכני הביטוח באמצעות הוספת שחקנים חדשים בעלי יכולות דיגיטליות".

עמדת הלשכה: הלשכה מתנגדת למוצע.

בהתאם לנתונים המפורסמים על-ידי רשות שוק ההון היקף השחקנים בשוק הביטוח (סוכני ביטוח יחיד וסוכני ביטוח תאגיד) במגמת עלייה מתמדת ב-4 השנים האחרונות. משכך, לטעמנו, אין סיבה להתערבות חיצונית והוספה לא טבעית של שחקנים כהגדרתם בטיטה.

לצערנו, הפתרון לצורך האמיתי בשוק הביטוח, במצבו הנוכחי, לא עולה מתוך הטיטה; ומכאן, הלשכה מבקשת להשמיע קולה על מנת להציף זאת מעל כל במה – על המחוקק לפעול במטרה לעודד את הגברת התחרות בקרב השחקנים המשמשים מבטחים בשוק הביטוח. נחזור ונדגיש הצורך בפתיחת שוק הביטוח לכניסתן של חברות ביטוח זרות – פעולה אשר בהכרח תוביל להגברת התחרות בשוק הביטוח, להגדלת היצע כסויים ביטוחיים יצירתיים והקטנת עלויות לטובת ציבור אזרחי המדינה.

בהערת אגב יוער, כי התיקון המוצע בטיטה, בעקיפין, מייצר רישיון דואלי לבנק (ייעוץ בנקאי + סוכן ביטוח אלמנטרי), דבר ששייב את השוק למצב של ריכוזיות כפי שידענו טרם יישום מסקנות ועדת בכר.

5

2. גוף מוסדי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר בהסכם הפצה עם יועץ פנסיוני;

עמדת הלשכה: הלשכה מברכת על המוצע.

יחד עם זאת, עולה הצורך להרחיב ההוראה האמורה כך שגוף מוסדי לא יסרב סירוב בלתי סביר להתקשר עם סוכן ביטוח, לרבות סוכן פנסיוני לשם הפצת סל מוצריו. לדעת הלשכה יש להמשיך ולעודד הנגשת מוצרים פנסיוניים, לרבות הנגשת המידע לבחינת צרכי הלקוח באמצעות כלל בעלי הרישיונות בתחום הפנסיוני – נגזרת של פעולה זו אף תעודד את התחרות ותציף בפני הלקוח חלופות לבחירתו.

3. איסור על הפקדות לביטוח מנהלים, אלא, מחלק השכר שעולה על פעמיים שמ"ב; להורות למבטחים

לשלוח דיווח למבוטחים בביטוח מנהלים פעילים ולעדכןם באשר לתיקון.

עמדת הלשכה: הלשכה מתנגדת למוצע.

התנגדות זו נסמכת, בין היתר, על דברי ההסבר לתיקון המוצע: "קופות הביטוח המשווקות כיום אינן נהנות מהבטחת תשואה בידי המדינה. לאור זאת, קופת ביטוח פוגעת ביכולת החיסכון של חוסכים, ביחס למוצרי חיסכון אחרים".

○ הפסקת התשואה המובטחת בקרנות הפנסיה - נדגיש כי החל משנת 2025 תופסק באופן הדרגתי הבטחת התשואה לצעירים בני 50 ומטה.

○ תשואות עודפות בביטוחי מנהלים - בבחינה תשואות מוצרי ביטוח מנהלים וגמל במסלולי השקעה מנייתיים ומחקי מדד (המיועדים למשקיעים לטווח ארוך) ניתן למצוא, לאורך זמן,

שביטוחי המנהלים השיגו תשואות גבוהות יותר מהתשואה המובטחת בקרנות הפנסיה, משכך, אין סיבה להגביל הלקוח מהאפשרות לייצר תשואה עודפת, תוך סיכון מחושב³.

○ הטלת צל כבד על המוצר והמשווקים – עסקינן במוצר פנסיוני שאושר כדין ע"י רשות שוק ההון. איסור הפקדה כרוברד ראשון לביטוח מנהלים מטיל צל כבד על המוצר ועל המשווקים אותו – ככל ויש ספק בדבר כדאיות המוצר נדרשת רשות שוק ההון להכריע האם ראוי שמוצר זה ימשיך להיות "על המדף" ובאילו תנאים ישווק המוצר, לרבות הטלת מגבלת גובה דמי ניהול מקסימליים.

○ מעבר לאמור, התיקון המוצע פוגע בחופש הבחירה של ציבור הלקוחות ומהווה התערבות בשיקול הדעת המקצועי של היועץ/הסוכן/המשווק הפנסיוני – הוא איש המקצוע, להתאים המוצר הפנסיוני לצרכי הלקוח בהתאם למאפייניו האישיים, כמתחייב בסעיף 12 לחוק הייעוץ - נזכיר כי בעל הרישיון מחויב לפרט באשר לשיקולים למתן ההמלצה במסגרת מסמך ההנמקה.

○ עוד בהיבט המקצועי, חשוב להדגיש - מוצר פנסיוני מסוג ביטוח מנהלים מספק פתרונות ייחודיים שאינם בנמצא במסגרת קרן פנסיה מקיפה. נציין מספר דוגמאות:

א) המוצר נותן מענה למאפייני לקוחות מסויימים – כך למשל: מי שאין להם יורשים – אוכלוסיית רווקים ללא ילדים, לחילופין, ילדים מעל גיל 21. הפתרון המוצע לאוכלוסייה זו באמצעות ביטוח מנהלים מציגה, לא פעם, תחזית פנסיה גבוהה ביחס לקרנות הפנסיה.

ב) המוצר מאפשר תשלום סכום ביטוח (במקרה מוות) למוטבים, להבדיל משארים ויורשים. בשים לב לסטואציות בהן מדובר בתא משפחתי המצריך התייחסות מיוחדת – כך למשל: אוכלוסיית חד-מיניים שלא מעוניינים/לא יכולים להירשם כדין. כך גם במקרה בו מדובר בתא משפחתי "מורכב", דוגמת משפחה הנמצאת בהליך גירושין; זוג שחי יחדיו בפרק ב' ואחד מבני הזוג מעוניין שחשכונות וסכומי ביטוח ישולמו למוטבים ספציפיים; במקרים בהם בן הזוג או הילדים או מוטבים אחרים אינם חיים בישראל (בהתייחס לסוגיית הוכחת חיים ועלויות הנגזרות מעצם תשלום הקצבאות לשהה בחו"ל); מקרים בהם יש צורך בקביעת מוטב שונה מיוורשים חוקיים – דוגמת מצב רפואי סופני של היורש.

ג) המוצר מאפשר רכישת ביטוח אובדן כושר עבודה משופר ביחס לכיסוי מסוג פנסיה נכות המוצע בקרנות הפנסיה – בדגש על מצב בו הכיסוי הביטוחי נרכש בתמחור "מפעלי" - במקרים אלו ביטוח אובדן כושר עבודה אף זול ביחס לפנסיה הנכות ונגזרת של כך – שיפור תחזית הפנסיה הצפויה ללקוח. עוד בהקשר זה, אין עוררין באשר ליעילות והיקף הכיסוי הביטוחי מסוג אובדן כושר עבודה ביחס לפנסיה נכות – בעניין זה, נסב את תשומת הלב לפסק הדין שניתן על-ידי ביה"ד הארצי לעבודה בע"ע (ארצי) 45568-11-13 ליאור מועלם נ' מנורה מבטחים פנסיה וגמל בע"מ (9.1.17). וכך נקבע:

"תוצאת פסק הדין לליאור הינה קשה, שכן למרות שחלה ירידה משמעותית בהכנסתו עקב האירוע הרפואי הוא אינו זכאי לתשלום מקרן הפנסיה על פי תקנון הקרן. משמעות הדברים היא שרכישת ביטוח בקרן הפנסיה עשויה להקנות כיסוי ביטוחי חלקי בלבד בנסיבות שבהן נפגעת יכולתו של העמית להמשיך ולעסוק בתחום העיסוק המסוים שבו עבד בעבר, וכפועל יוצא

³ הסיכון האמור נסמך על המודל המוצע על-ידי משרד האוצר שיכנס לתוקפו בשנת 2025. כמו כן, מוצר פנסיוני מסוג ביטוח מנהלים מאפשר השקעה שחשופה לחלוטין לשוק ההון, ללא מרכיב השקעה שמוגבל לתשואה המבוטחת.

מכך נגרמת לו גם ירידה משמעותית בהכנסות, כפי שהיה במקרה זה. אולם, תוצאה זו מתחייבת מתקנון קרן הפנסיה, כמובהר לעיל. נוסף, כי על פני הדברים נראה שלפחות חלק מעמיתי קרנות הפנסיה אינם מודעים לכך שביטוח הנכות במסגרת הביטוח הפנסיוני מקנה להם ביטוח חלקי. נוכח האמור, נראה שיש מקום לשקול דרכים ליידע את עמיתי קרנות הפנסיה בדבר מהות והיקף הזכאות לפנסית נכות, על מנת שיוכלו לכלכל את צעדיהם ולשקול אם לרכוש ביטוח נוסף, למקרה שמצב בריאותם ימנע מהם להמשיך לעבוד בעיסוקם הספציפי ויגרום לירידה בהכנסתם" (סעיף 48 לפסק הדין).

לסיכום נקודה זו - הלשכה תמליץ כי רשות שוק ההון תיבחן פרמטרים לשיפור המוצר הפנסיוני מסוג ביטוח מנהלים, נוסף על שלל הפתרונות שהוא מציע, כמתואר לעיל.

הפרק: צמצום עיוותים בענף התיווך לביטוח ולחיסכון

1. בהתייחס לשינוי המוצע בפרק זה שעניינו בתגמול סוכן הביטוח, כלהלן:

1.1. גוף מוסדי ישלם תגמול זהה (דמי עמילות), במונחים נומינאליים, בעבור כל קבוצת מוצרים

תחליפיים; הגדרת מהם מוצרים תחליפיים תקבע ע"י רשות שוק ההון;

1.2. סוכן ידרש להחזיר תגמול שקיבל בגין עמלה חד פעמית בתקופה של 72 חודשים (פרורטה),

במקרים הבאים:

* גמל - פדיון או ניווד (מלא/חלקי);

* ביטוח - ביטול;

* גמל + ביטוח - מינוי בעל רישיון.

1.3. סוכן ביטוח ידרש לגלות ללקוח את סך דמי העמילות שצפויים להיות משולמים לו; גוף מוסדי

ידווח ללקוח במסגרת הדוח השנתי את סך דמי העמילות ששילם לבעל רישיון.

עמדת הלשכה: הלשכה מתנגדת נחרצות למוצע.

התיקון המוצע מהווה התערבות בוטה במערכת היחסים המסחרית בין צדדים להסכם התקשרות; ואף חמור מכך - מדובר בפגיעה קשה בחופש העיסוק ובהגנה על פרטיותו של הפרט - עליה הלשכה לא תוכל לעבור לסדר היום. ומבלי לגרוע מחומרם של הדברים, נוכח העובדה שמדובר בפגיעה קשה בזכויות יסוד, מן הראוי כי התיקון המוצע יעשה במסגרת הליך חקיקה עיקרי וייעודי - זו דרך המלך אשר תאפשר שיח ומתן זכות טיעון בהרחבה טרם קידום החקיקה.

עוד מבלי לגרוע מהאמור, נוסף:

א. נזכיר כי בהתאם להוראות רשות שוק ההון, בכל הנוגע לצירוף מועמד לביטוח באופן יזום למוצרים שאינם פנסיוניים, שאז נדרש בעל הרישיון להציג בפני המועמד לביטוח מיהן חברות הביטוח שהיקף הכנסותיו עולות על 40%. כך גם בנוגע למוצרים פנסיוניים נדרש סוכן פנסיוני, במסגרת מסמך ההנמקה, להציג למועמד פירוט בדבר זירוג הכנסותיו/היקף פעילות אצל הגופים המוסדיים. כלומר, במקום בו ביקשה רשות שוק ההון לייצר שקיפות ללקוח נדרש הסוכן לגילוי נאות בכל הנוגע לזיקתו למוצר המשוק ו/או לגוף המוסדי - זאת בהבדל תהומי ביחס למוצע

בטיטה בו נדרש סוכן הביטוח לחשוף הכנסותיו במלואן כאילו ומדובר בעבריין מועד; כאילו והלקוח הוא לא אחר מרשות המיסים בפניו נדרש סוכן הביטוח "להתפשט"! הישמע כדבר ??? האם יש לכך אח ורע במקצועות חופשיים אחרים ??? עד לאן הפגיעה בפרטיותו של אדם ??? לכך, כאמור, הלשכה מתנגדת בכל תוקף!

ב. למונח "מוצרים תחליפיים" אין כל התייחסות בטיטה ונכון לרגע זה אין ללשכה מושג קלוש באשר לכוונת הדברים העומדים מאחורי צמד מילים אלו.

ג. בדברי ההסבר מצוין: "כ-70% מהעמלות המשולמות בידי הגופים המוסדיים הם עמלות היקף, המתמרצות מכירה ומעבר תכופ בין מוצרים... מודל תגמול זה מטה את הסוכנים באופן העלול לפגוע בטובתו של המבוטח או החוסך" – הקביעה המתוארת שגויה מיסודה וכפי שצוין בתחילת המסמך עושה עוול בל יתואר לאוכלוסייה גדולה של סוכני ביטוח אשר טובת לקוחותיהם בלבד עומדת לנגד עיניהם. נשוב ונזכיר כי סוכני ביטוח מחויבים הן בהוראות רשות שוק ההון והן במסגרת חוק הייעוץ, להתאמת המוצר המתאים ביותר ללקוח ולאחר שצרכיו נבחנו בקפידה מקצועית.

הניתוח המוצג בדברי ההסבר מלווה בעיוותים וראיית שוק חלקית – כך למשל, אם נבחן היכן הם דמי הניהול המקסימליים, נראה כי אלו באים לידי ביטוי באותם מקומות בהם אין לסוכן הביטוח כל תגמול, לשם הדוגמה: כספים המצויים בקרנות פנסיות מסולקות ו/או פוליסות מסולקות; קרן פנסיה לבעלי שכר נמוך; קופות גמל וקרנות השתלמות שהגופים המוסדיים לא מעבירים את התגמול לסוכן המטפל; ולקוחות ש"הוזנחו" על ידי המשווקים הישירים - האם לשם מכוון התיקון המוצע?

ד. מבנה התגמול הנוכחי של סוכן ביטוח הוא תוצאה של שינויים במוצרים פנסיוניים שנערכו לקראת סוף שנת 2003 שאז שונה באופן מהותי מבנה התגמול כך שהעמלה הפכה "מישורית" יותר ותוך השתדלות לחלק אותה בצורה שווה יותר לאורך השנים.

ה. חלקו של התגמול החד-פעמי מביא לידי ביטוי, בין היתר, את ההשתתפות בהוצאותיו של סוכן הביטוח בממשק הפעולות שביצע מול הלקוח, לרבות פעולת צירופו לביטוח ו/או הסדר פנסיוני. השינוי המוצע בטיטה – הוא לא אחר מהפיכת תגמול הסוכן למתן "הלוואה לטווח הבינוני" - אין לזה אח ורע בעולם בכל הנוגע לתגמול איש מקצוע. לא ייתכן כי פרנסתם של סוכני הביטוח, בני משפחותיהם ועובדי משרדם תהיה נסמכת על הלוואות ובתנאי אי-ודאות.

וחשוב לומר באופן ברור: מודל התגמול הקיים מביא לידי ביטוי באופן פרגוריסבי בכל הנוגע להשבת תגמול חד-פעמי שהשתלם לסוכן, משכך אין כל סיבה להתערבות חקיקתית חדשה.

ו. לטעמנו, המודל המוצע מעמיד את סוכן הביטוח כמי שנענש על טעויות של אחרים – האם סוכן הביטוח צריך להיות ניזוק כספית בגלל שנדרשת התערבות מקצועית בהעברת לקוח מקופת גמל/השתלמות שתוצאותיה פוגעות בלקוח (ביחס לחלופות אחרות)? – האם לא זה תפקידו של איש המקצוע להעמיד לרשות לקוחותיו חלופות ראויות לניהול השקעותיו במוצרים פנסיוניים?

ז. עוד לטעמנו, המודל המוצע יוביל לתוצאה הפוכה ואף מסוכנת - הטיית הייעוץ לאור רצון "לשמר בכל מחיר", אחרת בעל הרישיון, עלול להחזיר כספים שקיבל.

כך, בהתאם לתיקון המוצע, נדרש סוכן הביטוח להחזר עמלה במקרה של פדיון/ניוד ו/או במקרה של ביטול ו/או כאשר סוכן אחר מונה במקומו – **אין בכל המקרים הללו כדי להועיל ללקוח** אלא לגורם אחד בלבד - הגוף המוסדי! הוא ולא אחר שנהנה מהשבת הכספים אליו. בכך, הלכה למעשה, מונצחת העצמתם של הגופים המוסדיים אליהם יושבו הכספים, לצד פגיעה קשה בעסקים הקטנים ובציבור העצמאיים!!!

בהערת אגב, נזכיר כי מודל התגמול של המפיצים הישירים של הגופים המוסדיים מושתת בעיקרו על עמלה חד-פעמית ונראה כי ה"אתגר" בהשבת עמלה חד-פעמית, כעולה מן המוצע בטיוטה, נשאר נחלתם של סוכני הביטוח בלבד... בהקשר זה נזכיר כי הגדרת דמי עמילות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), תשמ"א-1981 כדלהלן: "עמלה, שכך, השתתפות בהוצאות, או כל הטבה אחרת, הכל במישרין או בעקיפין".

עוד מבקשת הלשכה להסב לעובדה כי פעילות החלפת פוליסות ביטוח מתבצעות לא פעם באמצעות המפיצים הישירים של חברות הביטוח תוך ניסיונות שכנוע הלקוח ב"דמי ביטוח מופחתים"; כאשר אלו למעשה אינם דמי ביטוח מופחתים אלא **הנחה נקודתית המתגלה ללקוח בחלוף תקופה קצרה** כאשר ההנחה מגיעה לקיצה. לכן, הלשכה מבקשת להורות לגופים מוסדיים לאסור על מתן **הנחה בדמי ביטוח (באמצעות כל ערוץ הפצה), אלא אם ההנחה ניתנת ללקוח לתקופה שלא תפחת מ-10 שנים**⁴. פעולה זו תוביל לניתוח נכון של הלקוח את מצב הדברים טרם החלפת המוצר הביטוחי שברשותו.

9

לסיכום נקודה זו: הלשכה מתנגדת לכל התערבות מסחרית, חד צדדית, בקשרים חוזיים שבין סוכן הביטוח לגופים המוסדיים. יחד עם זאת, הלשכה מזמינה את הגורמים הרלוונטיים לקיים דיון במסגרת "שולחן עגול" על מנת להגיע להסכמות שמטרתן להציע מבנה תגמול הוגן וראוי לסוכני ביטוח.

2. בהתייחס לשינוי המוצע בפרק זה שעניינו באחזקות גופים מוסדיים בסוכנויות ביטוח, כלהלן:
החל מיום התיקון ועד ליום 31.12.2024 גוף מוסדי או חברה מנהלת, לרבות גופים המוחזקים על ידם, לא יוכלו לרכוש אחזקות בסוכנות ביטוח. במקביל, יוקם צוות בין משרדי לבחינת הצורך באיסור על גופים מוסדיים להחזיק בסוכנויות ביטוח. הצוות יגיש את המלצתו, לרבות צעדים אופרטיביים ותיקוני חקיקה נדרשים, בתוך 10 חודשים.

הלשכה סומכת ידה על הוועדה לכשתוקם ומבקשת לוודא כי קולם של סוכני הביטוח ישמע בדיוני הוועדה על-מנת שיהיה בידי מקבלי ההמלצות ראייה רחבה של כלל השחקנים הנוגעים לשינוי המוצע, בשים לב לגילם של בעלי הסוכנויות ההולך ועולה בחלוף השנים ורצונם להעביר חלק מהאחזקות בסוכנות לקראת הגיעם לגיל פרישה ומתוך אחריות ללקוחות ולניהול העסק.

⁴ הוראה דומה קיימת במסגרת פוליסות הבריאות (פרי רפורמת הבריאות הצפויה להיכנס לתוקף במאי 2023)

הפרק: הוועדה לקידום התחרות במערכת הפיננסית

בהתייחס לשינוי המוצע בפרק זה שעניינו בכוונה לחוקק את חוק הוועדה לקידום התחרות במערכת הפיננסית, במסגרתו תוקם ועדה לקידום התחרות במערכת הפיננסית בדגש על הסרת חסמים לכניסת שחקנים חדשים וחיזוק שחקנים קטנים;

- עמדת הלשכה: הלשכה מברכת על המוצע ומבקשת ליתן דגשים נוספים, כלהלן.
- א. חלק מחברי הרכב הוועדה המוצעת חברים גם בוועדה המייעצת לממונה על רשות שוק ההון. על מנת ליצור סיעור מוחות אמיתי לטעמנו יש לצמצם נציגים אלו.
- ב. יש לאפשר ללשכה נציגות הולמת בוועדה הצפויה לקום ומתוך מטרה להביא לידי ביטוי את קולם של השחקנים הקטנים, בתחום הביטוח המהווה תחום פיננסי מהותי, באופן הולם.
- בהתייחס לסוכני הביטוח כבעלי עסקים קטנים - יש להדגיש את מקומו של סוכן הביטוח כיועץ כלכלי למשפחה וכמי שנמצא לצידה של המשפחה בכל אירוע בחיים – חתונה, לידה, שינוי תעסוקתי, משבר בריאותי, משבר כלכלי, הקמת עסק, פרישה, מקרה נכות או מוות ח"ו וכ"ו - וככזה יש למצבו ולהציבו במרכז הבמה בהתייחס לפרט ולחברה.
- ג. יש לפרסם את פרוטוקולים הוועדה לעיון הציבור.

הפרק: צמצום תופעת כפל הביטוח בביטוחי הבריאות הפרטיים

בהתייחס לשינוי המוצע בפרק זה שעניינו בסיטואציה בה מבוטח מחזיק בפוליסת ניתוחים "מהשקל הראשון", ככל ובחר להפעיל את השב"ן לביצוע הניתוח – תידרש חברת הביטוח לשפות את השב"ן;

עמדת הלשכה: בתקופה הקרובה צפויה להיכנס לתוקפה רפורמה משמעותית עליה עמלה רשות שוק ההון, בכל הנוגע לביטוחי הבריאות המסחריים (הרפורמה שבפתח מתוכננת לצאת לדרכה בתחילת מאי 2023). לכן, לדעתנו מוצע לרכז שינויים בתחום זה אצל גורם אחד (רשות שוק ההון), במקום אחד, ומתוך ראייה כוללת של שוק ביטוחי הבריאות העתידי. למיטב הבנתנו, הרפורמה מביאה לידי ביטוי כלים להתמודדות עם כפל ביטוחי (ובהתייחס לשב"ן) לרבות הקניית כלים דיגיטליים חדשניים ללקוח הקצה, דוגמת: "כלי מסביר ביטוח" שרק לאחרונה הוצג על-ידי רשות שוק ההון.

יובהר כי גם לדעת הלשכה יש מקום להביא לשינוי במבנה מוצרי הבריאות הנוכחיים - כך למשל, הציעה הלשכה כי במסגרת הרפורמה המתוכננת ישווק מוצר ביטוחי תלת שכבתי שעניינו בניתוחים, כאשר השימוש בו מביא לידי ביטוי את ההשפעה על הגורמים השונים במשולש היחסים (לקוח, שב"ן, חברת ביטוח).

מבלי לגרוע מהאמור, ככל וכוונת המחוקק לקדם שינויים מוצעים הנוגעים למוצר ביטוחי מסוים, הרי שעל תחולת השינוי לבוא לידי ביטוי מעתה ואילך ולא באופן רטרואקטיבי (כלומר, השינוי לא יחול על ביטוחי בריאות מסחריים ששווקו טרם השינוי המוצע והכללים לגביהם היו ידועים מראש).

הפרק: חלקי חילוף לרכבים

בהתייחס לשינוי המוצע "להטיל על שרת התחבורה לפעול לפרסום עתי של מדד להערכת עלות התחזוקה השוטפת של כלי רכב... המדד יתבסס על נתוני אמת של עלויות חלקי חילוף לרכב וטיפול רכב שנעשו בפועל (להלן: "מדד התחזוקה"). משרד התחבורה יגבש באישור רשות התחרות ורשות שוק ההון, את מתודולוגיית מדד התחזוקה... ויפרסם אותו באתר משרד התחבורה. משרד התחבורה יתקין... יום) תקנות שיחליפו את אגד הנחיות מקצועיות לשמאי רכב, בשים לב שהתקנות יהיו מבוססות על ההנחיה לפיה שומת הרכב תכלול את מחיר השוק של חלקי חילוף לרכב שנדרש להחליפם או לתקנם;

עמדת הלשכה: הלשכה מברכת על המהלך. יחד עם זאת, בהתייחס לדברי ההסבר בפרק זה שעניינם בסיפא הדברים, לפיהם: "יובהר כי אין בהחלטת הממשלה כדי לגרוע מכל סמכות הנתונה על פי כל דין לחברות הביטוח לפעול להקטנת או צמצום הנזק בעדו החברה חייבת בתגמולי ביטוח", מבקשת הלשכה להבהיר באשר לשימוש הראוי בדוקטרינת הקטנת הנזק ולמנוע השימוש בה כדי להטעות את מקבלי ההחלטות:

הדוקטרינה האמורה מתארת את הנטל המוטל על הניזוק להפחית את הנזק שהמזיק גרם לו בעולתו. אין מדובר ב"חובה" במובנה הקלאסי, ומשכך פסקו לא פעם בתי המשפט, כי לא ניתן לאכוף חובה זו על הניזוק או להענישו בגין "הפרתה". מתוך פרסומים שהופצו לאחרונה על-ידי מספר חברות ביטוח אנו למדים כי בכל הנוגע לתמחור החלפים נעשה שימוש במונח "חובת הקטנת הנזק" באופן מטעה. משכך, נסב את תשומת הלב כי יש להתייחס לדוקטרינת החובה בהתאם לפרשנות הראויה שנקבעה, לא אחת, על-ידי בתי המשפט - כוונת אותה חובה המתוארת בסעיף 61(א) לחוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981 ("חוק חוזה הביטוח") היא ליתן "הגנה" למזיק השוללת את חבותו לפצות בגין נזק שהיה על הניזוק למנוע. יתרה מכך, בתי המשפט קבעו באופן מפורש כי אמת המידה לבחינת התנהלותו של הניזוק בכל הנוגע לאחריותו להקטנת הנזק זהה לאמת המידה לקביעת התרשלות עצמית, ואף קלה יותר. כלומר, העיקרון המשפטי העומד מאחורי כוונת סעיף 61(א) לחוק חוזה הביטוח, הוא עיקרון ההתרשלות העצמית, כאשר על-פי עיקרון זה, התנהגותו הבלתי סבירה של הניזוק - היא שהשפיעה לרעה על היקף הנזק עקב ההפרה. מכאן, שאין בין התרשלותו של המבוטח ולקביעת שיעור עלות החלפים דבר וחצי דבר.

הפרק: תביעות פח והפחתת בירוקרטיה

בהתייחס לשינוי המוצע לפיו: "תובענה שהוגשה לבית משפט השלום בעניין פיצויים בשל נזק שנגרם לרכוש עקב תאונת דרכים תועבר לבוררות חובה, ובלבד שבעלי הדין בתובענה הם מבטח או תאגיד שעיסוקו העיקרי הוא החכרת או השכרת רכב או המדינה (לגבי רכבים שבבעלותה שאינם מבוטחים).

עמדת הלשכה: הלשכה מברכת על המהלך ומבקשת לצרף לחובת הבוררות המוצעת, בתביעות נזק עקב תאונת דרכים, גם חברות שפעילותן בתחבורה הציבורית. ראוי להדגיש כי בזהה לחברות ליסינג והשכרה עולה הצורך לקדם קיצור הליכי תביעה אשר נמשכים זמן רב (מיד) מול חברות תחבורה ציבורית.

הפרק: הערכות המשק למעבר לתחבורה פרטית חשמלית ומבוססת אמצעי הנעה חליפיים

מדובר בפרק חשוב מאוד שמטרתו "להיערך למעבר לצריכת תחליפי דלקים, תוך התמודדות עם האתגרים...".

עמדת הלשכה: הלשכה מברכת על היוזמה. ואולם נראה שאין כל התייחסות במסגרת האתגרים שבדרך לפתרונות מחוייבי המציאות **בהקשר לתחום הביטוחי** על היבטיו השונים, בין היתר, הכנסת כיסוי ביטוחי לעמדות טעינה לרכבים חשמליים כחלק בלתי נפרד מפוליסת ביטוח הדירה התקנית; כמו כן, הרחבת פוליסת ועדי בתים שיקנו כיסוי לעמדות טעינה בחלקים משותפים.

=====

הצעות לתיקוני חקיקה במסגרת חוק ההסדרים – בדף הבא...

הצעות לתיקוני חקיקה במסגרת חוק ההסדרים

1. איסור על שידול לקוחות למשוך כספי חסכונות פנסיוניים

מאז תחילת משבר הקורונה אנו עדים לתופעה חריגה המגיעה עד כדי פגיעה של ממש בציבור החוסכים במדינת ישראל. מאז שנת 2020 צצו להם גופים עסקיים שונים המעודדים עמיתים ומבוטחים בקרנות פנסיה, קופות גמל וביטוחי מנהלים לפדות את כספי החיסכון הפנסיוני שצברו במסגרת ההסדר הפנסיוני. יובהר כי אותם גופים, ברובם המכריע, אינם אוחזים ברישיון מטעם רשות שוק ההון. כידוע, כספי חיסכון אשר נצברו, לאורך שנים בהסדר פנסיוני מטרם, בראש ובראשונה, להיערך לקראת גיל פרישה שאז יוצא אדם ממעגל העבודה ונסמך על החיסכון שנצבר בהסדר הפנסיוני על שמו. יתרה מכך, בהסדרים פנסיוניים מסוימים, יכול וישנם רכיבי ביטוח שמטרתם להגן על העמית באירועים העלולים להתרחש עד הגיעו לקראת גיל פרישה. רוצה לומר, משמעות משיכת הכספים הצבורים בחיסכון הפנסיוני יכול להוביל הן לפגיעה בחיסכון העתידי אשר יהיה בידי העמית ערב פרישתו ממעגל העבודה ולא פחות חמור מכך – חלילה לשבירת מטה לחמו במקרה של אירוע ביטוחי, לאחר שמשך את הכספים הצבורים בהסדר הפנסיוני על שמו.

התופעה החמורה המתוארת לעיל, הובילה לכך שכמות לא מבוטלת של עמיתים שודלו לבצע פדיונות כאשר נלוו לפעולה זו תשלום מס הכנסה (כזכור, במקרה של פדיון שא כדין מגיע לכדי תשלום מס מינימלי בגובה 35%) ובנוסף, נדרשו העמיתים לתשלום שכר טרחה עבור אותם גופים עסקיים, בשים לב כי גובה שכר הטרחה נאמד בין 10% ל-25% בממוצע מגובה יתרת החיסכון הפנסיוני ערב הפדיון. יובהר כי נושא זה הוסדר ביחס לגופים מפוקחים על-ידי רשות שוק ההון במסגרת חוזר סוכנים ויועצים (חוזר מספר 15-10-2022 מיום 29.11.2022) במסגרתו חלה הוראה האוסרת על בעל רישיון העוסק בשיווק או ייעוץ פנסיוני לפרסם שירות משיכת כספים ממוצר פנסיוני. ואולם, על אף זאת, התופעה הולכת ומתגברת כאשר פעולות אלו, ברובם המכריע, מתבצעות באמצעות גופים עסקיים ואתרים מתחזים שאינם מפוקחים על-ידי רשות שוק ההון.

הלשכה העבירה לידי הרשות דוגמאות רבות של פניות מצד עמיתים המעידים על סיפורם הכואב אותו חוו מול אותם גופים עסקיים. על אף אותן עשרות דוגמאות שהוצגו על-ידי הלשכה לרשות ולאחר שהתקיימו פגישות ייעודיות בנושא, בין נציגי הלשכה והרשות, אנו למדים כי הרשות נמנעת מלפעול מול אותם גופים המעודדים משיכת כספי חיסכון פנסיוני מן הסיבה שאין בסמכותה לפעול מול אותם גופים בשעה שאינם מפוקחים על-ידי הרשות. פועל יוצא מכך – עמיתים רבים נכנסו ל"מעגל העושק", פרי יצירתם של אותם גופים הנהנים "מחיסיון".

מאחר ואנו צופים עלייה משמעותית נוספת בהיקף פעולות משיכת כספי החיסכון, מוצע לתקן בחקיקה, כלהלן:

- א. חל איסור על כל אדם לפרסם ולהעניק שירות משיכת כספים ממוצר פנסיוני.
 - ב. גוף מוסדי יאפשר לאדם למשוך כספים ממוצר פנסיוני רק לאחר שוידא כי האדם הצהיר בפני בעל רישיון כי הובא לידיעתו משמעות פעולת משיכת הכספים מהמוצר הפנסיוני.
- "אדם" - כהגדרתו בחוק הפרשנות, תשמ"א-1981;
"בעל רישיון" - כהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2005.

2. כינון דירה במקרה של קריסת מבנים

נכון להיום, בהתאם לקבוע בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986 - בקרות מקרה ביטוח לדירה או לתכולה יהיו תגמולי הביטוח, לפי ערך הכינון של הדירה או התכולה. לעניין זה, "כינון" – הקמה מחדש, תיקון או החלפה ברכוש חדש מאותו סוג ואיכות של הרכוש שאבד או שניזוק;

עוד בהתאם לתקנות האמורות - יש להתחיל בביצוע הכינון תוך זמן סביר לאחר קרות האבדן או הנזק, ובכל מקרה יש להשלימו לגבי הדירה תוך 12 חודשים מתאריך קרות מקרה הביטוח ובאין אפשרות להשלים את הכינון תוך התקופות האמורות מסיבות שאינן תלויות במבוטח, תוארך תקופת ביצוע הכינון תוך תיאום בין המבוטח למבטח.

בימים אלו נבחנת מחדש היערכות המדינה לסכנות קריסת מבנים לרבות עקב אסון טבע ורעידת אדמה. מהיכרות האתגרים הנלווים והכרוכים ביישום בפועל של הקמת מבנה חדש, עולה הצורך לעדכן את תקופת הכינון כך שזו לא תפחת מ-36 חודשים (במקום 12 חודשים) וזאת מבלי לגרוע מאפשרות המבוטח להשלים את הכינון לאחר התקופה המוצעת מסיבות שאינן תלויות בו. כמו כן, יש להתאים את הפיצוי לצורך דיור חליפי בהתאמה לתקופת הכינון המוארכת.

"דירה" - כהגדרתה בתקנות הפיקוח על עסקי ביטוח (תנאי חוזה לביטוח דירות ותכולתן), תשמ"ו-1986.

3. ייצוג שכירים ברשות המיסים על-ידי סוכן ביטוח פנסיוני

דו"ח מבקר המדינה לשנת 2015 כמו גם בדו"חות המעקב, דו"ח 'מיצוי הטבות המס ברשות המיסים – מעקב מורחב' שפורסם באוקטובר 2021 ודו"ח 'השירות לציבור ברשות המיסים – ביקורת מעקב מורחבת' שפורסם בנובמבר 2022, מעלים כולם תמונה ברורה של מגבלות יכולת רשות המיסים להעניק לציבור הרחב שירות שעניינו במימוש זכויות, לרבות מיצוי הטבות המס.

סוכני ביטוח פנסיוניים מטפלים באופן שוטף בשכירים, בפורשים ובגמלאים ומתמחים בטיפול בסוגיות בתחום המס שפעריהם מוצגים בדו"חות המבקר. ואולם, על אף מומחיות זו, מעמדם של סוכני הביטוח לא מוסדר כמייצגים מול רשות המיסים ומשכך, הם לא מורשים לטפל בנושאים הקשורים בלקוחותיהם מול רשות המיסים.

לטעמנו, השתלבותם של סוכני ביטוח פנסיוניים כמייצגים תאפשר שיפור והנגשת השירות לציבור בדגש על אוכלוסיות השכירים, הפורשים והגמלאים ותאפשר להם למצות זכויות; לשלם פחות מס; לקבל החזרי מס; לקבל שירות בכל מקום, בשעות גמישות, במגוון שפות, לרבות שירות אישי למי שמתקשה בשימוש באינטרנט. מעבר לסיוע המתבקש לציבור הרחב, יהיה בכך כדי לסייע לרשות המיסים ליתן מענה מהיר ויעיל ולהימנע מ"צווארי בקבוק" הנוצרים, באופן טבעי, עקב עומס עבודה הן במשרדי רשות המיסים והן באתר מפ"ל לפניית הציבור.

לאור הדברים האמורים, ומתוך רצון לסייע לציבור השכירים, הפורשים והגמלאים מוצע לתקן בחקיקה ולקבוע כי סוכני ביטוח פנסיוניים, חברי 'לשכת סוכני ביטוח בישראל', יוכרו באופן רשמי כמייצגים.

ראוי להבהיר כי האפשרות לשמש מייצג הינה מכוח סעיף 236 לפקודת מס הכנסה ונתונה, נכון להיום, למייצגים הבאים: רואי החשבון ויועצי המס בלבד - על כן, מוצע לתקן סעיף זה ולהוסיף את סוכני הביטוח הפנסיוניים, 'חברי לשכת סוכני ביטוח' בישראל כמייצגים ברשות המיסים.

4. הטבת מס בגין תשלום דמי ביטוח לפוליסת סיעוד

כידוע, אנו חיים בעידן בו תוחלת החיים הולכת ועולה. לצד העלייה בתוחלת החיים, ניתן למצוא שרידות גבוהה למי שהפך לחולה סיעודי. המדינה ביכולתה המוגבלות אינה נותנת מענה שלם לצורך הכלכלי האמיתי לצרכיו של חולה סיעודי ומשכך הציבור השכיל לרכוש ביטוח סיעודי לעת הצורך.

נוכח עליית תוחלת החיים כמו גם רגולציה מתגברת החלו להצטמצם החלופות לרכישת כיסוי ביטוחי ובמקביל עלויות רכישת הכיסוי הביטוחי עלה באופן ניכר בשנים האחרונות. למעשה, ביטוח סיעודי הופך להיות צורך השעה ואין מדובר במותרות.

מאחר ויש ביכולותיה של המדינה לסייע בדרכים אחרות לשם עידוד רכישת כיסוי ביטוחי והפחתת הנטל על המדינה, מוצע כי תינתנה הטבות מס בגין דמי ביטוח המשולמים לביטוח סיעודי בדרך של הטבת המס הבאה: זיכוי בגובה 35% מדמי הביטוח המשולמים ועד תקרה בסך 12,000 ₪ לשנה, וזאת מבלי לגרוע מתקרות אחרות לסעיפי הזיכוי (סעיף 45 רבתי לפקודת מס הכנסה).

5. תיקון סעיף 125 ד לפקודת מס הכנסה

הטבת המס, נכון להיום, לפי סעיף 125ד(ג) לפקודת מס הכנסה (להלן: "הסעיף"; "הפקודה") מאפשרת ניכוי מריבית המשתלמת על פיקדון בתאגיד בנקאי או על תכנית חיסכון ניתנת תחת מגבלה כי ב"מועד הקובע" – הוא 1 בינואר 2003 - מלאו לאדם 55 שנים. כלומר, הטבת המס בהתייחס לסעיף רלוונטית לגימלאים ששנת לידתם היא עד לשנת 1948.

הטבת מס זו עודכנה בפקודה לפני כ-20 שנים ובחלוף השנים, הצטרפו אזרחים נוספים למעגל אוכלוסיית הגימלאים, ואולם, אלו אינם זכאים להנות מהטבת המס לאור המגבלה שבהגדרת "המועד הקובע". המשמעות היא כי הסעיף בפקודה במתכונתו הנוכחי יוצר עיוות ואפליה בקרב אוכלוסיית הגימלאים בישראל וזאת בשעה שמטרת הסעיף לסייע בידי אוכלוסיות מבוגרות שהכנסתן קטנה עם הגיען לגימלאות.

על כן, מוצע לפעול לתיקון העיוות לטובת אוכלוסיית הגימלאים בישראל כך שמגבלת "המועד הקובע" תוסר וכל האזרחים הגימלאים שהגיעו לגיל פרישה חובה, בהתאם לקבוע בחוק גיל פרישה, תשס"ד-2004, יהיו זכאים להטבת המס העולה מן הסעיף. יובהר, כי אין בתיקון המוצע, כדי לגרוע משאר התנאים המופיעים בסעיף.

6. ביטול אפליית נשים באפשרות למשיכת כספים מקופת גמל לקצבה שאינם עולים על הסכום המזערי

במהלך שנת 2015, במסגרת תיקון 13 לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) תשס"ה-2005 ("חוק הגמל") נקבעו תנאים על-פיהם תותר משיכת כספים בידי עמית מקופת גמל לקצבה (שאינה ותיקה), בסכום חד-פעמי שלא בדרך של היוון קצבה ומבלי שהעמית ידרש לתשלום מס בגין המשיכה ("משיכה שלא בדרך של היוון"). בין התנאים המצטברים, נקבע התנאי לפיו משיכה שלא בדרך של היוון יכולה להתקיים בהגיע העמית לגיל פרישת חובה כמשמעותו בחוק גיל פרישה, התשס"ד-2004 ("חוק גיל פרישה").

בהתאם לקבוע בחוק גיל פרישה הרי שגיל פרישה הוא גיל 67 לגבר ו**גיל 65 לאישה**. יוער, כי על אף קביעת גיל הפרישה, כאמור, במסגרת הוראות מעבר נקבע מנגנון העלאת גיל הפרישה באופן מדורג, לאורך השנים, מגיל 62 לגיל 65. לכאן או לכאן, גיל הפרישה לנשים שונה מגיל הפרישה של גברים. ואולם, בהתייחס לגיל פרישת חובה – אין כל הבדל – גיל 67 ללא הבחנה בין נשים וגברים.

רובן המוחלט של הנשים פורשות לגימלאות בגיל הפרישה ולא בגיל פרישת חובה. כלומר, בטווח הגילאים 62-65 הוא מועד פרישתן ממעגל העבודה. כוונת המחוקק, כעולה מחוק הגמל, לאפשר לעמיתים שיצאו ממעגל העבודה עם הגיעם לגיל פרישה ומשלא צברו סכומי כסף גבוהים בקופת גמל לקצבה - **לאפשר בידם למשוך את סכום הצבירה המזערי בפטור ממס**. כלומר, כוונת המחוקק נועדה למנוע אי צדק במיסוי כספי פנסיה/קצבה של עמיתים שאין בידם פנסיה/קצבה מינימלית. עסקינן במקרים דוגמת: פורשים שעבדו בשכר נמוך, פורשים שלא הופקדו עבורם כספי פנסיה/קצבה עד החלת צו הרחבה לביטוח פנסיוני מקיף במשק, עולים חדשים שנקלטו מאוחר למעגל העבודה - כולם בפרק הזמן עד לפרישתם ממעגל העבודה לא הספיקו לצבור סכומים העולים על סכום הצבירה המזערי.

אדם הפורש לגימלאות וברשותו קופת גמל לקצבה עם סכומי צבירה נמוכים, מוצא עצמו מחויב לעשות שימוש בכספים שצבר מאחר ולרוב אלו הם כספי החיסכון עליהם הוא נסמך ומעתה הם משמשים אותו למחייתו לאחר פרישתו ממעגל העבודה. מצב הדברים בקרב אוכלוסיית הנשים הפורשות לגימלאות הופך משמעותי בשעה שגיל הפרישה, כאמור, נע בין גיל 62 לגיל 65. אותה עת, עם פרישת האישה ממעגל העבודה, ככל ובקופת הגמל לקצבה שברשותה סכום צבירה מזערי, הרי שהיא נדרשת מכוח המציאות, לעשות שימוש בכספים אלו לשם מחייתה. ואולם, ככל ותמשוך הכספים מוקדם מגיל 67 (גיל פרישת חובה), בהתאם לדין הקיים - היא תידרש לשלם מס בגובה 35% (!).

16

על כן, נוכח הפער הקיים בין נשים לגברים באשר להגדרת גיל הפרישה, **מוצע כי משיכה שלא בדרך של היוון, בהתייחס לאוכלוסיית הנשים, תעשה עם הגיען לגיל פרישה (62-65) ולא עם הגיען לגיל פרישת חובה.** דרך הפעולה לעשות כן, היא לתקן התנאי לפיו משיכה שלא בדרך של היוון יכולה להתקיים בהגיע העמית לגיל פרישה כמשמעותו בחוק גיל פרישה (במקום גיל פרישת חובה).

7. מימון מונופול המסלקה על-ידי המדינה

החל משנת 2015 פועלת המסלקה הפנסיונית מתוקף חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005 (להלן: "החוק"). בהתאם לקבוע בסעיף 31 לחוק חל איסור על הפעלת מערכת סליקה פנסיונית מרכזית אלא אם כן ניתן לכך רישיון לפי הוראות החוק האמור, ובהתאם לתנאי הרישיון.

למעשה, **המסלקה הפנסיונית**, במתכונתה הנוכחי, **פועלת כמונופול**. יתרה מכך, בהתאם להוראות החוק קיימת חובת שימוש במסלקה הפנסיונית לבעלי רישיון מטעם רשות שוק ההון, וזאת לשם ביצוע פעולות ייעוץ ושיווק פנסיוני. **חמור מכך**, במסגרת חובת השימוש, כאמור, נדרשים סוכני הביטוח לתשלומים גבוהים עבור מפעילת המסלקה וזאת, באופן אבסורד, לשם קבלת מידעים שכל מטרתם ביישום אחר חובת הייעוץ הפנסיוני כעולה מסעיף 12 לחוק.

הגיעה העת כי נטל מימון המסלקה הפנסיוני על גבם של סוכני הביטוח ועסקים קטנים דומים – ייפסק. על כן, נבקש כי במסגרת תיקון חקיקה יוקצה תקציב ייעודי לעניין **ומבלי שסוכני ביטוח ידרשו לתשלומים בעת הנפקת מידעים מהמסלקה הפנסיונית**.